

Міністерство освіти і науки України
Північно-Східний науковий центр НАН України та МОН України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Тези

**75-ї наукової конференції професорів,
викладачів, наукових працівників,
аспірантів та студентів університету**

Том 2

02 травня – 25 травня 2023 р.

Полтава 2023

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ ЕЛЕКТРОННИХ БІБЛІОТЕК

Сьогодні бібліотеки відіграють важливу роль у забезпеченні доступності інформаційних ресурсів, виступають невід'ємною частиною інформаційного суспільства і виконують низку важливих функцій, серед яких: реалізація гарантованого права на доступ до інформації; створення та зберігання величезних масивів інформації; системна організація електронних ресурсів за галузями знань та іншими ознаками.

Вимоги, що висуваються до сучасних бібліотек, як до інформаційних центрів, визначають вектори розвитку процесів автоматизації у книгозбірнях.

Саме бібліотекам належить значна роль у формуванні електронних масивів наукових знань та організації доступу до них. Діяльність бібліотек стає важливим чинником розвитку суспільства. Вони переробляють, вилучають та надають доступ до цілком реального об'єкта – знань у вигляді інформаційного ресурсу. Перехід до комп'ютерного обліку уможливорює спрощення багатьох статистичних розрахунків, зокрема й облік книговидачі. Технологічна трансформація бібліотеки у зв'язку з автоматизацією та комп'ютеризацією зумовлює структурну – вона виступає системотворним елементом комплексу, що включає гетерогенну (гібридну) бібліотеку – власне бібліотеку на традиційних і електронних носіях, наукову установу (здійснює продукування нових знань), інформаційно-аналітичний центр, навчальний заклад і культурологічну установу.

Поняття «електронна бібліотека» означає зберігання, виведення інформації в машинозчитуваній формі на комп'ютер користувача, швидкий доступ до інформації, а також наявність у бібліотечному фонді електронних видань. Складниками електронної бібліотеки є електронні колекції, цифрова бібліотека, медіацентр, медіатека. Електронна бібліотека – це сукупність електронних ресурсів і супутніх технічних можливостей для створення, пошуку і використання інформації. Для неї характерна динамічність (можливість оновлення) і глобальний доступ (через комп'ютерні мережі). Основна відмінність електронної бібліотеки від інших видів інформаційних систем – це здатність накопичувати і використовувати інформацію у вигляді документів. Основні завдання електронної бібліотеки – інтеграція інформаційних ресурсів і ефективна

навігація в них. Під інтеграцією інформаційних ресурсів розуміється їх об'єднання з метою використання різноманітної інформації. Функціонування електронної бібліотеки припускає, крім технічного, відповідне організаційне, кадрове та екологічне забезпечення, а також зворотний зв'язок з користувачем. Вона, як центр загальнодоступної інформації, потребує високої комп'ютерної та інформаційної грамотності користувачів. Електронна бібліотека – це вид інформаційної системи, у якій документи зберігаються і можуть використовуватися в «електронній формі» [1, с. 17]. Під впливом автоматизації та інформатизації бібліотеки виконують нові функції. Тепер бібліотечний працівник діє за схемою «Бібліотекар – Інформація – Користувач». Електронна бібліотека надає ресурси для добору, структурування, інтелектуального доступу, тлумачення, збереження цілісності та забезпечення тривалого функціонування цифрових видань, доступних для використання.

Електронна бібліотека докорінно змінила принцип інформаційного обслуговування користувачів бібліотеки: звертаючись до системи користувач отримує не тільки посилання (бібліографію та реферат джерела), а й сам документ (повну копію). Основні напрями інформаційної роботи бібліотеки: формування інформаційного ресурсу в традиційному та електронному режимах; створення системи вторинних документів; довідково-інформаційне обслуговування (організація книжкових виставок, віртуальних виставок та виставок нових надходжень, інформаційних переглядів); проведення інформаційних заходів.

Основні завдання, які розв'язує електронна бібліотека: тематичне упорядкування накопичених масивів інформації для реалізації інформаційного пошуку та задоволення інформаційних потреб користувачів бібліотеки; аналітико-синтетичне опрацювання електронних документів; надання комфортного онлайн-доступу до наукової інформації; ефективність швидкого доступу та використання електронних ресурсів бібліотеки. Формування електронної бібліотеки здійснюється такими засобами: мануальними (набір текстової інформації, створення цифрових малюнків тощо), автоматизованими (методи сканування тексту); автоматичними (використання пошукових робіт індексування).

Отже, електронна бібліотека, доповнюючи традиційні форми, стає все більш ефективним засобом наукової комунікації, сприяє реалізації як індивідуального творчого потенціалу, так і наукової колективної співпраці, впливає на сучасного реципієнта, надає можливість швидко здійснювати обмін ідеями.

Література

1. Габова Л. Новітні інформаційні технології в університетській бібліотеці. *Бібліотечний форум України*. 2008. № 4. С. 17–18.